

ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μαρία Καραφωτιά, Δασκάλα

ΣΧΟΛΕΙΟ

4^ο Δημοτικό Σχολείο Ταύρου

ΑΘΗΝΑ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015

1.Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική αναφέρεται στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση ενός συνόλου δράσεων αναφορικά με τη σχέση της Ελλάδας με την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων “Teachers4Europe” και “Europe at Schools through Art and Simulation” (“Europe StARTS”). Εφαρμόστηκε στο ΣΤ1΄ τμήμα του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ταύρου, στο οποίο φοιτούσαν – κατά τη σχολική χρονιά 2013-2014 – 16 μαθητές και μαθήτριες με χαμηλό κυρίως οικονομικό και κοινωνικό προφίλ.

Η ενασχόληση με το εν λόγω θέμα κρίθηκε απαραίτητη λόγω της συμμετοχής της χώρας μας στην ευρωπαϊκή οικογένεια τόσο γεωγραφικά, όσο και πολιτικά-θεσμικά, καθώς και λόγω της τρέχουσας οικονομικής «κρίσης» και της συνακόλουθης αμφισβήτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως θεσμού.

Επιλέξαμε να δουλέψουμε ομαδοσυνεργατικά, διερευνητικά και διαθεματικά, προκειμένου τα παιδιά να αποκομίσουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη από το εν λόγω Πρόγραμμα, τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Για τον ίδιο λόγο, σχεδιάσαμε ποικίλες βιωματικές δράσεις, αξιοποιήσαμε πλούσιο ψηφιακό υλικό και εργαστήκαμε στη σχολική τάξη και στο εργαστήριο της Πληροφορικής σε ώρες διαφορετικών αλλά σχετικών με το θέμα μας γνωστικών αντικειμένων, όπως είναι η Γεωγραφία, η Ευέλικτη Ζώνη, η Γλώσσα, η Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή και η Ιστορία.

2. Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

2.1 Στοιχεία σχεδιασμού

Βασική επιδίωξή μου αποτέλεσε εξαρχής η υποστήριξη των παιδιών τόσο σε επίπεδο μαθησιακό, όσο και σε επίπεδο ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Με βάση αυτό το σκεπτικό, κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Δράσης, δίνεται βαρύτητα στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/μαθητριών σχετικά με το θέμα, στα ενδιαφέροντά τους και στο ιδιαίτερο κοινωνικό-μορφωτικό προφίλ της περιοχής. Για τον ίδιο λόγο, η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρακτική στηρίζεται κυρίως στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο και σε βιωματικές δραστηριότητες, αξιοποιεί τις ΤΠΕ κι έχει διαθεματικό χαρακτήρα.

2.2 Διδακτικοί στόχοι

Σκοπός της παρούσας εφαρμογής είναι, με απλά λόγια, τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι ο κόσμος μπορεί να είναι πολύ ευρύτερος από το σπίτι τους, την οικογένειά τους, τη σχολική τους τάξη, τη γειτονιά τους και τη χώρα τους. Οι επιμέρους στόχοι που συνδιαμορφώσαμε μέσα από τη συζήτηση στην τάξη και μας βοήθησαν στην επίτευξη της βασικής μας επιδίωξης είναι τα παιδιά

- ☐ να εξοικειωθούν με τη γεωγραφική διάσταση της Ευρώπης (θέση της Ευρώπης σε σχέση με τις υπόλοιπες ηπείρους, ευρωπαϊκές χώρες, γεωφυσικά και πολιτικά στοιχεία) και
  - ☐ να ενημερωθούν σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση (κράτη-μέλη, Ευρωζώνη κ.ά)
- Επίσης, επιδιώκεται τα παιδιά, μέσα από τις βιωματικές δραστηριότητες, τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο δουλειάς και την αξιοποίηση των ΤΠΕ

- ☐ να αναπτύξουν προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες στο πλαίσιο της ομάδας της σχολικής τάξης, π.χ. υπευθυνότητα, ενδιαφέρον για μάθηση, ικανότητα για

επικοινωνία, συνεργασία και αλληλοβοήθεια, δέσμευση απέναντι στην ομάδα και συνέπεια, ανάληψη υποχρεώσεων, οργανωτικότητα κ.ά.

- ▣ να γνωριστούν καλύτερα και περισσότερο μεταξύ τους, να δεθούμε όλοι μαζί περισσότερο ως ομάδα
- ▣ να βρουν ευκαιρίες να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά και να διερευνήσουν την πιθανότητα τα κοινά τους γνωρίσματα και οι κοινές τους ανάγκες να είναι πολύ περισσότερες από όσα τους χωρίζουν
- ▣ να δουλέψουμε την έννοια της διαφορετικότητας και της αποδοχής της μέσα στη μικρή και τη μεγάλη κοινότητά μας
- ▣ να αντιληφθούν τη σύγχρονη τεχνολογία ως ένα εξαιρετικό εργαλείο που υποστηρίζει και εμπλουτίζει τη μαθησιακή διαδικασία, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα

Γενικά, πιστεύω ότι η δράση αυτή αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο, μέσω του οποίου διαμορφώνεται ένα πιο ζεστό κλίμα στην τάξη για όλους μας, συμβάλλει στο να δουλέψουμε καλύτερα σε μαθησιακό και συναισθηματικό επίπεδο με τους μαθητές και τις μαθήτριές μας, ενώ παράλληλα έχουμε την ευκαιρία να συν-εργαστούμε ευχάριστα και δημιουργικά.

3. Εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

3.1 Περιβάλλον – πλαίσιο

Η εν λόγω ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στο ΣΤ1' του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ταύρου κατά τη σχολική χρονιά 2013-2014. Στο συγκεκριμένο τμήμα φοιτούσαν 16 παιδιά, 11 μαθητές και 5 μαθήτριες.

Σχετικά με την υλικοτεχνική υποδομή, το σχολείο διαθέτει εργαστήριο Πληροφορικής με αρκετούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές, διαδραστικό πίνακα και σύνδεση στο διαδίκτυο. Επίσης, οι αίθουσες όλων των τμημάτων έχουν laptop, διαδραστικό πίνακα και σύνδεση στο διαδίκτυο.

Το 4^ο Δημοτικό Σχολείο Ταύρου είναι ενταγμένο, από το σχολικό έτος 2010-2011 μέχρι σήμερα, στο πρόγραμμα «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» (Ζ.Ε.Π.: <http://eye.minedu.gov.gr/index.php/29-uncategorised/dhmosiothta-ergwn/167-zwnes-ekpaideutikh-s-proteraiothtas>), το οποίο απευθύνεται σε σχολεία περιοχών με χαμηλούς κοινωνικούς και οικονομικούς δείκτες. Μία από τις προτεραιότητες των εκπαιδευτικών σ' αυτά τα σχολεία είναι να οργανώνουν και να υλοποιούν εκπαιδευτικές Δράσεις, οι οποίες παρέχουν στα παιδιά πλούσια ερεθίσματα και ουσιαστικό νόημα στη σχολική φοίτηση. Οι Δράσεις “Teachers4Europe” (<http://www.teachers4europe.gr/newsite/>) και “Europe StARTS” (<http://www.europestarts.eu/>) συμπληρώνουν το πλαίσιο εφαρμογής της εν λόγω πρακτικής και αποτελούν την αφορμή να προβληματιστούμε, να διερευνήσουμε, να συζητήσουμε στη σχολική τάξη για ένα θέμα σημαντικό, όπως είναι η Ευρώπη και η σχέση της χώρας μας μαζί της.

3.2 Τάξη

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα την τάξη στην οποία εφαρμόστηκε η ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική. Αν η δραστηριότητα είναι συνεργατική μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από μία τάξεις.

☐ Α' δημοτικού	☐ Α' γυμνασίου
☐ Β' δημοτικού	☐ Β' γυμνασίου
☐ Γ' δημοτικού	☐ Γ' γυμνασίου
☐ Δ' δημοτικού	☐ Α' λυκείου
☐ Ε' δημοτικού	☐ Β' λυκείου
☐ ΣΤ' δημοτικού	☐ Γ' λυκείου

3.3 Διάρκεια εφαρμογής

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα τη διάρκεια εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής.

- Ωριαία διδασκαλία
- Διδακτική ενότητα
- Άλλη: Προσδιορίστε την διάρκεια: 19 διδακτικές ώρες σε 5 εβδομάδες (κάθε συνάντηση αντιστοιχεί σε μία εβδομάδα)

3.4 Αναλυτική περιγραφή της εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή της εφαρμογής της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής. Το σχετικό περιεχόμενο οργανώνεται σε συναντήσεις με συγκεκριμένη δομή.

1^η συνάντηση : Εισαγωγή στη Δράση

Στην τάξη μας προβάλλεται ένα βίντεο: σε μια όμορφη πλατεία κάποιας ευρωπαϊκής πόλης, μια ορχήστρα παίζει την «Ωδή στη χαρά» του Μπετόβεν. Ρωτάω τα παιδιά αν έχουν ξανακούσει το μουσικό κομμάτι, αν τους αρέσει η μουσική και το βίντεο, αν θα 'θελαν να ταξιδέψουν σε ένα τέτοιο μέρος. Μετά από σύντομη κουβέντα, αποκαλύπτουμε την ταυτότητα του μουσικού κομματιού, μιλάμε για το συνθέτη του και τα παιδιά πληροφορούνται ότι το κομμάτι αυτό αποτελεί επιπλέον τον ύμνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_el.htm). Στη συνέχεια, τα ρωτάω αν θέλουν να ψάξουμε περισσότερο για το τι είναι η Ευρώπη, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωζώνη, ποια είναι η σχέση της χώρας μας τα παραπάνω, τι γνωρίζουν ήδη σχετικά και πώς θα τους άρεσε να εργαστούμε για να διερευνήσουμε τα ερωτήματα αυτά. Οι προϋπάρχουσες γνώσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών αποτελούν για μένα ένα από τα βασικά κριτήρια με τα οποία θα επιλέξω το εκπαιδευτικό υλικό και θα οργανώσω την περαιτέρω πορεία μας. Ακολουθεί η σύνταξη του συμβολαίου της τάξης, στο οποίο όλοι μας συμφωνούμε γι' αυτά που θέλουμε να δουλέψουμε σχετικά με το θέμα μας και δεσμευόμαστε για όσα μπορούμε να προσφέρουμε ως μέλη της ίδιας ομάδας.

Πιο συγκεκριμένα, μαθητές και μαθήτριες ενδιαφέρονται να κινηθούμε γύρω από

- (α) την γεωγραφική διάσταση της Ευρώπης: ποιες χώρες την αποτελούν, γεωφυσικά στοιχεία κτλ:
- (β) το ανθρωπογενές περιβάλλον της Ευρώπης: την καθημερινότητα των ανθρώπων, κυρίως των συνομηλίκων τους, την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, ιδιαίτερα με το ποδόσφαιρο
- (γ) την έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, π.χ. πότε και κάτω από ποιες συνθήκες ξεκίνησε.

Η συνέχεια περιλαμβάνει βιωματικές δραστηριότητες γνωριμίας μεταξύ των μελών της τάξης-ομάδας (στο εξής «ομάδας»). Τα συγκεκριμένα παιδιά είναι ήδη εξοικειωμένα με τέτοιου είδους «ασκήσεις» και νομίζω ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια να γνωρίσουμε καλύτερα τον εαυτό μας και τους άλλους μέσα από τέτοιες διαδικασίες. Άλλωστε, πρόκειται για ένα απαραίτητο κομμάτι σε κάθε νέα δράση μέσα στη σχολική τάξη, όταν έχουμε επιλέξει να εντάσσουμε και τη βιωματική διάσταση στη μαθησιακή διαδικασία .

«Η καλή κουβέντα της μέρας - 1»: Καθόμαστε σε κύκλο πάνω στα μαξιλάρια μας και το κάθε παιδί λέει κάποιο θετικό χαρακτηριστικό για τον εαυτό του.

«Η καλή κουβέντα της μέρας - 2»: Συνεχίζουμε με την ίδια διάταξη. Αυτή τη φορά το κάθε παιδί απευθύνει ένα θετικό χαρακτηριστικό (προσωπικότητας, συμπεριφοράς, αποφεύγουμε την εξωτερική εμφάνιση και το πολύ γενικό «καλός/καλή») προς το διπλανό του στον κύκλο. Πρόκειται για δύο πολύ συνηθισμένες δραστηριότητες σε τέτοιου είδους δουλειές με τα παιδιά, που έχουν βασικό στόχο να νιώσουμε άνετα και αποδεκτοί όλοι μας μέσα στην ομάδα, ώστε να μπορέσουμε στη συνέχεια να δουλέψουμε, ακόμα και να «εκτεθούμε».

Κλείσιμο-αξιολόγηση: Ζητάω από τα παιδιά να πουν με μία ή δύο λέξεις πώς νιώθουν μετά από όσα συζητήσαμε και συμφωνήσαμε.

Διάρκεια: 3 διδακτικές ώρες (διδακτικά αντικείμενα Γλώσσα και Ευέλικτη Ζώνη)

2^η συνάντηση: Η Ευρώπη στην ελληνική Μυθολογία

Σύνδεση με τα προηγούμενα: υπενθυμίζουμε τους στόχους και τις δεσμεύσεις μας σύμφωνα με το συμβόλαιο της τάξης μας.

Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, Χάρης Σακελλαρίου, «Η Ευρώπη κι ο ταύρος» (σελ. 246-247.): <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2180,8016/>

Επεξεργασία του μύθου με βάση το κείμενο στη μεγάλη ομάδα.

Χωρισμός των παιδιών σε 4 τετραμελείς ομάδες (με τυχαίο τρόπο¹).

Δραματοποίηση του μύθου: προετοιμασία της δράσης από τις ομάδες και παρουσίαση της δουλειάς τους στην Ολομέλεια.

Κλείσιμο-αξιολόγηση

Διάρκεια: 4 διδακτικές ώρες (διδακτικά αντικείμενα Γλώσσα, Ιστορία και Ευέλικτη Ζώνη)

3^η συνάντηση: (α) Προσανατολιζόμαστε στο χώρο, εντοπίζουμε την ευρωπαϊκή ήπειρο και τα κράτη που την αποτελούν στον πολιτικό χάρτη, ανακαλύπτουμε τα βασικά γεωφυσικά στοιχεία της Ευρώπης

Σύνδεση με τα προηγούμενα: υπενθυμίζουμε τους στόχους και τις δεσμεύσεις μας σύμφωνα με το συμβόλαιο της τάξης μας. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να μιλήσουν για το τι έχουμε δουλέψει στις προηγούμενες συναντήσεις μας.

Για τις δραστηριότητες αυτής της συνάντησης, χρησιμοποιούμε το ευρύχωρο εργαστήριο της Πληροφορικής, όπου υπάρχουν αρκετοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές, διαδραστικός πίνακας και σύνδεση στο διαδίκτυο. Κάθε ομάδα συνδέεται με το διαδραστικό σχολικό βιβλίο της Γεωγραφίας, όπου τα μέλη της παρατηρούν τη θέση της Ευρώπης σε σχέση με τις υπόλοιπες ηπείρους

http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_eu_map

---

¹ Βλ. TACADE (2003), Εκπαιδευτικό υλικό πρόληψης. Δεξιότητες για παιδιά του Δημοτικού, Αθήνα: ΚΕ.Θ.Ε.Α.

[_politikos/index.html](#)) και εντοπίζουν τα όριά της (http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_eu-oria/index.html). Έπειτα, συνδεόμαστε με το Φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/lor/>) και συγκεκριμένα με τον πολιτικό χάρτη της ευρωπαϊκής ηπείρου (<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3059?locale=el>), τον οποίο τα παιδιά ενθαρρύνονται να παρατηρήσουν. Στη συνέχεια, το καθένα παριστάνει μία χώρα, με βάση το χρωματιστό post it που του δίνω να κολλήσει στο πέτο του. Κάθε παιδί-χώρα αναζητά ένα παιδί-γειτονική χώρα, κρατιώνται από το χέρι, ψάχνουν να βρουν άλλη γειτονική χώρα κ.ο.κ. και τελικά προσπαθούν να τοποθετηθούν στον ελεύθερο χώρο της αίθουσας κατ' αντιστοιχία με την πραγματικότητα, όπως αποτυπώνεται στον ψηφιακό γεωγραφικό χάρτη, π.χ. οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου μαζί, βορειότερα οι χώρες της κεντρικής Ευρώπης κ.ο.κ.

(β) Κατασκευή μακέτας με τη βοήθεια του πολιτικού ή του γεωφυσικού χάρτη

Κάθε ομάδα (για το χωρισμό των ομάδων βλ. 2^η συνάντηση) διαλέγει έναν από τους δύο χάρτες, πολιτικό ή γεωφυσικό (<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3059?locale=el>), ενθαρρύνεται να τον παρατηρήσει και ξεκινάει να φτιάχνει το δικό της χάρτη με πλαστελίνη πάνω σε μακετόχαρτο. Τα παιδιά χρησιμοποιούν πλαστελίνες διαφορετικών χρωμάτων για κάθε χώρα, αν έχουν επιλέξει τον πολιτικό χάρτη, ή, αν έχουν επιλέξει το γεωφυσικό χάρτη, καφέ πλαστελίνη για τα βουνά, πράσινη για τις πεδινές εκτάσεις, κτλ. Κάθε ομάδα σημειώνει πάνω στη μακέτα της ό,τι συμφώνησαν τα μέλη της, π.χ. δύο ομάδες χρησιμοποιούν οδοντογλυφίδες και χαρτάκια («σημαιούλες» όπως είπαν) για να επισημάνουν τις πόλεις των αγαπημένων τους ποδοσφαιρικών ομάδων ή ομάδων που γνωρίζουν από τα ευρωπαϊκά ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα (π.χ. Βαρκελώνη, Ρώμη, Μιλάνο, Παρίσι, Μόναχο). Η τρίτη ομάδα διαλέγει να σημειώσει με τον ίδιο τρόπο (δηλ. με τις σημαιούλες) τις χώρες που τα μέλη της επιθυμούν να επισκεφτούν και η τέταρτη βάζει τις σημαίες της στα μέρη για τα οποία ξέρει κάτι, π.χ. το Παρίσι για τον Πύργο του Άιφελ, τη Ρώμη για το Κολοσσαίο, τη Φρανκφούρτη για την μύρα και τα λουκάνικα. Αφού ολοκληρωθεί η δουλειά των παιδιών, μεταφέρουμε τις μακέτες μας στην τάξη μας. Είναι αξιοσημείωτο, κατά την άποψή μου, ότι, από τη μέρα που ξεκινάει η κατασκευή της μακέτας, τα

παιδιά έχουν ένα κίνητρο να μαθαίνουν κάτι για την Ευρώπη και να το σημειώνουν στη μακέτα τους ή να το βάζουν στην Ολομέλεια για συζήτηση.

Κλείσιμο – αξιολόγηση: Αξιοποιούμε το ανατροφοδοτικό υλικό σχετικά με τη θέση της Ευρώπης, το οποίο βρίσκουμε στο διαδραστικό σχολικό βιβλίο της Γεωγραφίας για την ΣΤ΄ Δημοτικού:

http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_thesi/index.html

Διάρκεια: 3 διδακτικές ώρες (διδακτικά αντικείμενα Γεωγραφία και Ευέλικτη Ζώνη)

4^η συνάντηση: Ευρωπαϊκή Ένωση

Σύνδεση με τα προηγούμενα: Όπως κάθε φορά στο ξεκίνημα μιας συνάντησης, υπενθυμίζουμε τους στόχους και τις δεσμεύσεις μας σύμφωνα με το συμβόλαιο της τάξης μας. Επιπλέον, αυτή τη φορά, τα παιδιά καλούνται να δηλώσουν τι τους αρέσει ως τώρα και τι όχι.

Και αυτή η συνάντηση γίνεται στο εργαστήριο της Πληροφορικής του σχολείου μας. Οι ομάδες μας, που παραμένουν ίδιες σ' όλη τη διάρκεια της Δράσης, συνδέονται στο διαδίκτυο και πλοηγούνται σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για το ξεκίνημα και τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αξιοποιούμε υλικό από την πλατφόρμα της Δράσης «Teachers4Europe» (<http://www.teachers4europe.gr/newsite/> → «ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ» → «Η Δράση 2012-2013» → «Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ιστορία της Ε.Ε. ως ιδέα και ως θεσμοί. Η παρουσίαση των σκοπών της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Αρχές, σκοποί, αξίες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα»). Επίσης, σχετικά με τα κράτη της Ευρωζώνης, συμβουλευόμαστε το υλικό από το Φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2999?locale=el>). Τα παιδιά κρατούν σημειώσεις σχετικά με ό,τι τα προβληματίζει και ακολουθεί χορταστική συζήτηση με αφορμή τις απορίες και τους προβληματισμούς τους.

Στη συνέχεια, επισκεπτόμαστε την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://europa.eu/>) κι έπειτα τη «Γωνιά του παιδιού» (http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm), όπου η κάθε ομάδα ασχολείται στον υπολογιστή της με τις παιγνιώδεις δραστηριότητες της ιστοσελίδας.

Κλείσιμο – αξιολόγηση

Διάρκεια: 4 διδακτικές ώρες (διδασκτικά αντικείμενα Γλώσσα, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία)

5^η συνάντηση: Αξιολόγηση του Προγράμματος

Η συνάντηση αυτή είναι η τελευταία και περιλαμβάνει δύο στάδια.

Στο πρώτο, ανακεφαλαιώνουμε στην Ολομέλεια τι και πώς δουλέψαμε ως τώρα. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα ενθαρρύνεται να επιλέξει ένα από τα παρακάτω:

- 1) αξιοποίηση έντυπου βιβλίου: δραματοποίηση ή εικαστική απεικόνιση ιστορίας.
- 2) δημιουργία ψηφιακής εικονογραφημένης ιστορίας (comic)
- 3) αξιοποίηση μουσικού κομματιού: δραματοποίηση ή εικαστική απεικόνιση ιστορίας
- 4) παρουσίαση του επιτραπέζιου παιχνιδιού «Στον Αστερισμό της Ευρώπης»

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις παρακάτω επιλογές:

Μία από τις 4 τετραμελείς ομάδες επιλέγει την αξιοποίηση του βιβλίου της Beatrice Alemagna, «Ένα λιοντάρι στο Παρίσι», εκδόσεις Κόκκινο². Ένα μέλος της ομάδας παρουσιάζει την πλούσια εικονογράφηση της ιστορίας, σύμφωνα με την οποία ένα λιοντάρι περιηγείται στα αξιοθέατα του Παρισιού (μουσεία, πινακοθήκες, Πύργος του Άιφελ, Σηκουάνας κτλ.). Ένα δεύτερο μέλος φροντίζει για τη μουσική επένδυση της παρουσίασης με επιλογές γαλλικών μουσικών κομματιών από cds που έχω φέρει στην τάξη (π.χ. Debussy, «Clair de Lune», Joe Dassin, «Le Champs Elysees», Zaz, «Je veux», παράλληλα με την οποία, τα μέλη της ομάδας δραματοποιούν σκηνές από την αφήγηση: υποδύονται το λιοντάρι, μιμούνται ανθρώπινες συμπεριφορές, αναπαριστούν αντικείμενα και κτίρια που αποτελούν το σκηνικό της ιστορίας, αναπαράγουν ήχους, κ.ά.

Μια δεύτερη ομάδα καταλήγει στη δημιουργία ψηφιακής εικονογραφημένης ιστορίας (comic) με το λογισμικό Comic Strip Creator:
<https://drive.google.com/folderview?id=0Bwi8A9sOok1jfmtBd2dYVDN1N3lhNmFMMHZFQVYwLTZiZjJjZGN2eXU4UEdDcWVxU0dnbTA&usp=sharing>.

Η ιδέα βασίζεται στο κομμάτι που τους έκανε μεγαλύτερη εντύπωση όλο αυτό το διάστημα που εργαζόμαστε πάνω στο θέμα «Ευρώπη», οι δύο πρωταγωνιστές της εικονογραφημένης ιστορίας είναι υπαρκτά πρόσωπα, μέλη της συγκεκριμένης ομάδας, οι διάλογοι είναι κατά κύριο λόγο προϊόν συνεργασίας μεταξύ των μελών της, τα οποία δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερες δυσκολίες στην κατανόηση και την αξιοποίηση του συγκεκριμένου λογισμικού.

Μετά την παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων στην Ολομέλεια, ακολουθεί το δεύτερο στάδιο αυτής της συνάντησης, που περιλαμβάνει την αξιολόγηση της Δράσης από όλους μας. Στην Ολομέλεια και πάλι, το κάθε μέλος της τάξης μας αναφέρει τα θετικά στοιχεία, τις δυσκολίες και πώς ξεπεράστηκαν στην ομάδα, τα σημεία που δεν του άρεσαν για κάποιο λόγο,

---

² Τα παιδιά μπορούσαν επίσης να διαλέξουν μία από τις ιστορίες που υπάρχουν στο βιβλίο (και εξελίσσονται σε ευρωπαϊκές χώρες) της Ελένης Κατσαμά «Κοσμοδρόμιο» και «Όλη η Γη μια μπάλα. Ιστορίες ποδοσφαίρου απ' όλον τον κόσμο» (συλλογικό), από τις εκδόσεις Πατάκη και τα δύο.

τη γενική εντύπωση και τα συναισθήματα που επικρατούν. Κλείνουμε με μία από τις βιωματικές δραστηριότητες με τις οποίες ξεκινήσαμε (βλ. συνάντηση 1^η, «Η καλή κουβέντα της μέρας - 2»). Τώρα η διαφορά είναι ότι ο καθένας μας καλείται να πει ένα καινούριο θετικό στοιχείο που παρατήρησε κατά τη διάρκεια αυτού του Προγράμματος στα μέλη της ομάδας του. Η εν λόγω δραστηριότητα λειτουργεί ως επιβράβευση των παιδιών από τους ίδιους τους συμμαθητές τους και τις συμμαθήτριές τους. Λειτουργεί επίσης ανατροφοδοτικά και για μένα, γιατί με βοηθάει να εντοπίσω στον τρόπο που δουλεύουμε θετικά στοιχεία και στοιχεία προς βελτίωση, ενώ παράλληλα όλα τα μέλη της ομάδας έχουμε την ευκαιρία να αναστοχαστούμε πάνω στη μαθησιακή διαδικασία που μόλις ολοκληρώθηκε.

Διάρκεια 4 διδακτικές ώρες (διδασκτικά αντικείμενα Γλώσσα, Γεωγραφία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή και Ευέλικτη Ζώνη)

3.5 Ρόλος του διδάσκοντα

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα τον ρόλο του διδάσκοντα. Υπάρχει η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών.

☐ Διδακτικός	☐ Προπονητικός
☐ Ενθαρρυντικός	☐ Διαχειριστικός
☐ Υποστηρικτικός	☐ Μέντωρ
☐ Συμβουλευτικός	☐ Υποκινητικός
☐ Διευκολυντικός	☐ Κριτικός
☐ Συντονιστικός	☐ Επιμελητής περιεχομένου (curator)
☐ Ηγετικός	☐ Τεχνική υποστήριξη
☐ Διαμεσολαβητικός	☐ Άλλος ρόλος: . . .
☐ Εποπτικός	

4. Πηγές Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Περιεχομένου που αξιοποιήθηκαν

Μαθησιακά αντικείμενα και ψηφιακοί πόροι (με τη σειρά που εμφανίζονται στο πεδίο 3.4):

Η Ευρώπη στην ελληνική μυθολογία:

Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού - Διαδραστικό σχολικό βιβλίο:
<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-F113/323/2180,8016/>

Η θέση της Ευρώπης στον κόσμο και τα όριά της σε σχέση με τις υπόλοιπες ηπείρους:
Διαδραστικό σχολικό βιβλίο Γεωγραφίας ΣΤ΄ Δημοτικού,
http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_eu_map_politikos/index.html

http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_eu-oria/index.html

Τα κράτη της Ευρώπης:

Φωτόδεντρο, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3059?locale=el>

Γεωφυσικά στοιχεία της Ευρώπης:

Φωτόδεντρο, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3059?locale=el>

Τα κράτη – μέλη της Ευρωζώνης:

Φωτόδεντρο, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/2999?locale=el>

Ανατροφοδοτικό υλικό σχετικά με την θέση της Ευρώπης:

Διαδραστικό σχολικό βιβλίο Γεωγραφίας ΣΤ΄ Δημοτικού,
http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL100/418/2821,10642/extras/gstd24_eu-thesi/index.html

5. Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

5.1 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Ως εκπαιδευτικός επιδιώκω να δουλεύω με τα παιδιά τόσο σε επίπεδο γνωστικό, όσο και σε επίπεδο δεξιοτήτων επικοινωνίας. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της παρούσας εκπαιδευτικής πρακτικής στηρίζεται στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ, των βιωματικών δράσεων, της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, στις προϋπάρχουσες αντιλήψεις των παιδιών, τα ενδιαφέροντα και το οικονομικό-μορφωτικό προφίλ της περιοχής τους. Μια τέτοιου είδους πρακτική διαπίστωσα ότι συμβάλλει, ώστε τα παιδιά να προσεγγίσουν γνωστικά ένα θέμα ευαίσθητο και να εργαστούν ευχάριστα, δημιουργικά, ενισχύοντας τις μεταξύ τους σχέσεις και αναπτύσσοντας προσωπικά κίνητρα για συμμετοχή σε όλες τις σχετικές δράσεις.

Σχετικά με τον αντίκτυπο της εφαρμογής, τα παιδιά σ' όλη τη διάρκεια της Δράσης, είναι ενθουσιασμένα, ιδιαίτερος όταν παρουσιάζουν τις εργασίες τους, συμμετέχουν όλα ανεξαιρέτα κι εκδηλώνουν ενδιαφέρον, φέρνουν σχετικά θέματα προς επεξεργασία στην ολομέλεια την ώρα που έχουμε καθιερώσει να συζητάμε, νιώθουν περήφανα για ό,τι δημιουργούν (π.χ. τις μακέτες), ενώ στην αξιολόγηση κάθε συνάντησης χωριστά, όπως και στην τελική, εκφράζονται με θετικά σχόλια για ό,τι έχει προηγηθεί και ανυπομονούν για τη συνέχεια. Ιδιαίτερα ευχάριστο για μένα είναι ότι δραστηριοποιούνται παιδιά μέχρι πρότινος αδιάφορα, με πολλά μαθησιακά κενά και οικογενειακά περιβάλλοντα που δεν υποστηρίζουν τη σχολική φοίτηση.

Σε γενικές γραμμές, η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική είναι μια πολύ καλή ευκαιρία να δουλεύουμε όλοι μαζί, με κέφι και μεράκι, να διαμορφώνουμε από κοινού, παιδιά και εκπαιδευτικοί, ένα όμορφο κλίμα, απαραίτητο για να προχωράμε και μαθησιακά. Το σίγουρο επίσης είναι ότι τα παιδιά μαθαίνουν πολύ περισσότερα από ό,τι θα μάθαιναν χωρίς αυτό και σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ενώ παράλληλα το καλό κλίμα που δημιουργείται εξακολουθεί να υπάρχει σε οτιδήποτε ακολουθεί.

5.2 Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος Ζ.Ε.Π. (βλ. 3.1), των εκπαιδευτικών Δράσεων «Teacher4Europe» και «Europe StARTS» και αποτελεί μέρος του προγράμματος Αγωγής Υγείας με τίτλο «Από το Εγώ στο Εμείς», το οποίο δουλέψαμε με το ΣΤ1' κατά το σχολικό έτος 2013-2014. Αρχική επιδίωξή μου ήταν να επεξεργαστώ με τους μαθητές και τις μαθήτριά μου ένα πρόγραμμα σχετικά με τις ανθρώπινες σχέσεις, με απώτερο στόχο την κοινωνική και συναισθηματική εκπαίδευσή τους, όχι μόνο γιατί θεωρώ μια τέτοιου είδους εκπαίδευση πρωταρχικής σημασίας, αλλά και γιατί είχα ενημερωθεί για περιστατικά εκφοβισμού παιδιών εντός και εκτός σχολείου. Βασικό ζητούμενο είναι το κάθε παιδί να μάθει να πατάει καλά στα πόδια του, να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή του, να συνειδητοποιήσει τη μοναδικότητα και τη σημαντικότητά του, να μάθει να αναγνωρίζει τα συναισθήματά του και να τα εκφράζει με υγιή τρόπο. Παράλληλα, να μάθει να λειτουργεί ως μέλος μίας ομάδας (π.χ. της τάξης του, της σχολικής κοινότητας, της οικογένειας, της γειτονιάς του, ως μελλοντικός πολίτης κτλ.), να διαχειρίζεται τις διαφωνίες και τις συγκρούσεις που αναπόφευκτα προκύπτουν ως μέρος της ανθρώπινης επικοινωνίας. Τα παιδιά που έχουν λάβει τέτοιου είδους εκπαίδευση, είναι σε θέση να υποστηρίζουν τον εαυτό τους, να διεκδικούν τα δικαιώματά τους σε μικρές ή σε μεγαλύτερες ομάδες και εν γένει να εξελιχθούν σε υγιείς ενήλικους.

5.3 Αξιοποίηση, Γενίκευση, Επεκτασιμότητα

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να αξιοποιηθεί σε ένα αρχικό στάδιο στη γνωστική προσέγγιση της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανάλογα με τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις και τις δυνατότητες του έμψυχου δυναμικού της τάξης να εμπλουτισθεί και να ενταχθεί σε ένα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, π.χ. το e-twinning ή το ERASMUS+, στο πλαίσιο των οποίων τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να ενταχθούν σε δίκτυα επικοινωνίας με συνομηλίκους τους από άλλες χώρες της Ευρώπης. Επίσης, μπορεί να αξιοποιηθεί ως οδηγός για τη γνωριμία με τις άλλες ηπείρους, ενώ ο συνδυασμός ΤΠΕ, βιωματικών δράσεων, ομαδοσυνεργατικού τρόπου δουλειάς και διαθεματικής προσέγγισης αποτελεί μια αρκετά ικανοποιητική πρόταση επεξεργασίας οποιουδήποτε θέματος εντός της σχολικής τάξης.

6. Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε:

Βιβλία

Beatrice Alemagna, *Ένα λιοντάρι στο Παρίσι*, εκδόσεις Κόκκινο

Ζακ Λε Γκοφ, «*Η Ευρώπη*» στο *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, ΟΕΔΒ*, (σελ. 248-249)

Ελένη Κατσαμά, *Κοσμοδρόμιο*, εκδόσεις Πατάκη

Συλλογικό, *Όλη η Γη μια μπάλα. Ιστορίες ποδοσφαίρου απ' όλον τον κόσμο*, εκδόσεις Πατάκη

TACADE (2003), *Εκπαιδευτικό υλικό πρόληψης. Δεξιότητες για παιδιά του Δημοτικού*, Αθήνα: ΚΕ.Θ.Ε.Α

Σημειώσεις

Χάρτες

Websites

Το πλαίσιο της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής:

Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων – Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων – Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.), <http://eye.minedu.gov.gr/index.php/29-uncategorised/dhmosiothta-ergwn/167-zwnes-ekpaideutikhs-proteraiothtas>

Teachers4Europe, <http://www.teachers4europe.gr/newsite/>

Europe StARTS, <http://www.europestarts.eu/>

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <http://europa.eu/>

Ο ύμνος της Ε.Ε. (Λούντβιχ φαν Μπετόβεν):

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_el.htm

Γνωριμία με την Ευρωπαϊκή Ένωση:

Teachers4Europe, <http://www.teachers4europe.gr/newsite/>

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <http://europa.eu/>

Ανατροφοδοτικό υλικό σχετικά με τις χώρες της ευρωπαϊκής ηπείρου και την Ευρωπαϊκή Ένωση:

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm

Εικονογραφημένη ψηφιακή ιστορία που δημιούργησε μία από τις ομάδες των μαθητών:

<https://drive.google.com/folderview?id=0Bwi8A9sOok1jfmtBd2dYVDN1N3lhNmFMMHZFQVYwLTZiZjJjZGN2eXU4UEdDcWVxU0dnbTA&usp=sharing>

Λογισμικό

Comic Strip Creator